

Verlag GroenLinks Beraad derde bijeenkomst, 21 januari 2023

Het bereiken van niet-stemmers

De derde en laatste bijeenkomst van de eerste lichter van het GroenLinks Beraad werd gehouden op zaterdag 21 januari 2023 – dit keer online. De hoofdvraag waar de 30 ingelogde Beraadsleden zich over bogen was: **hoe bereiken we niet-stemmers?** Dit thema was door het GroenLinks Beraad bij de eerste bijeenkomst in juni 2022 op de agenda gezet als iets waarmee GroenLinks als partij aan de slag moet. Achtergrond was de historisch lage opkomst bij de afgelopen verkiezingen. Wat is ervoor nodig om niet-stemmers te motiveren om weer te gaan stemmen? En hoe zorgen we ervoor dat GroenLinks voor hen een aantrekkelijke partij is?

GroenLinks en niet-stemmers – de vraag uitgediept

Tijdens de opening brachten vier aanwezige prominente GroenLinkers hun persoonlijke vraag over het onderwerp in, om meer richting praktische toepassing te gaan:

Tineke Strik (EP): *Hoe kunnen we mensen betrokken en enthousiast maken voor Europese politiek, (aangezien het aantal stemmers een stuk lager ligt dan bij landelijke verkiezingen)?*

Corinne Elmeest (TK): *Wat zijn de voornaamste onderwerpen die spelen bij mensen die zich afkeren van politiek?*

Farah Karimi (EK): *Hoe relevant is het versterken van de persoonlijke binding tussen kandidaten en kiezers voor niet-stemmers? Hoe kunnen campagnes, die niet alleen gericht zijn op de lijsttrekkers maar ook meer kandidaten centraal stellen, bijdragen aan het betrekken van niet-stemmers?*

Katinka Eikelenboom (PB): *Hoe kunnen we op lokaal niveau echte ontmoetingen en oprechte uitwisseling met niet-stemmers organiseren?*

Wie zijn de niet-stemmers en waarom haken ze af?

[Kiezersonderzoeker Jasper van de Pol presenteerde](#) vervolgens wat er uit onderzoek blijkt over niet-stemmers: wie zijn dit en wat zijn de voornaamste redenen dat zij niet stemmen? De groep niet-stemmers blijkt divers: de volgende groepen zijn daarin oververtegenwoordigd: jongeren (vooral < 25); praktisch geschoolden; mensen met een migratieachtergrond; mensen met een huurwoning; en mensen met beneden modaal inkomen. Ook zijn er verscheidene redenen waarom mensen, soms incidenteel en soms structureel, politiek afhaken, maar vaak ligt er boosheid, cynisme of desinteresse aan ten grondslag.

Een overzicht van de factoren:

	Institutionele verklaringen	Sociaal-economische verklaringen	Politieke verklaringen
Macro-niveau	Opkomstplicht, timing en combinatie van verkiezingen, aantal partijen, wie is kiesgerechtigd	Populatiestabiliteit, het <u>aandeel minderheden in de provincie</u>	Media-aandacht, spanning in de <u>verkiezingsstrijd en campagne-uitgaven</u>
Micro-niveau		Opleiding (en <u>andere hulpbronnen</u>), leeftijd, <u>geslacht</u> , <u>socialisatie</u> , of <u>iemand actief is in verenigingen</u> . Binding met de provincie	Opkomst in het verleden, mobilisatie/contact met campagnes, blootstelling aan media, politieke kennis, interesse en zelfvertrouwen. Plichtsgevoel. Vertrouwen in de politiek

De discussie concentreerde zich vooral op de jongeren, praktisch geschoolden, rol van de media en de rol van de politiek zelf.

Verhalen achter de niet-stemmers

Om de verhalen achter niet-stemmers wat meer uit te diepen, ging het Beraad vervolgens in groepjes uiteen. Ter voorbereiding was de deelnemers gevraagd om een niet-stemmer uit hun omgeving uit te nodigen voor de bijeenkomst, of een paar vragen te stellen over diens redenen om zich af te keren van politiek. Enkele Beraadsleden hadden dit gedaan en deelden de inzichten met de groep. Enkele redenen die genoemd werden waren: veel geruzie in de politiek, gevoel dat er niets verandert na verkiezingen en te ingewikkelde taal.

Tijdens de terugkoppeling werd duidelijk dat er vier aandachtsgebieden door meerdere groepjes besproken waren. Ten eerste het niet-stemmen door jongeren; dat politiek voor hen vaak nog te abstract is en ze niet bereikt worden op de plekken waar zij zijn. Ten tweede het niet-stemmen onder laaggeletterden en/of praktisch geschoolden; ook voor hen is de 'reguliere' manier van kiezers benaderen niet altijd geschikt – te abstract, te elitair, te lange termijn, te ingewikkeld. Ten derde de rol van media, die vooral sensatie en tegenstellingen benadrukken. En tot slot de rol van politiek zelf, en dan met name 'politieke spelletjes' of onbetrouwbaar bestuur, wat leidt tot een verlies van vertrouwen.

Er werden ook oorzaken en mogelijke oplossingen aangedragen. Om te beginnen de oproep om als politici zelf betrouwbaar te zijn; waarachtig, niet meedoen met hypes en waan van de dag. De rol van de media werd gezien als een gegeven maar ook iets om te proberen minder in mee te gaan. Een andere aanbeveling was om politiek concreter en minder elitair te maken – meer communiceren over oplossingen op korte termijn, in begrijpelijke taal. En tot slot de vorm, toon en plek van de communicatie – we zouden meer aanwezig moeten zijn op plekken waar niet-stemmers zijn (genoemd werd, in hun eigen straat/buurt), persoonlijk het gesprek aangaan, met meer aandacht voor thema's waar mensen in hun dagelijks leven tegenaanlopen.

Adviezen van het GroenLinks Beraad aan de partij voor het bereiken van niet-stemmers op het gebied van inhoud, organisatie, communicatie

Het tweede deel van de middag was gericht op het formuleren van adviezen op concrete werkgebieden van GroenLinks als partij, en als beweging. Verschillende groepjes bogen zich over de concrete vragen die waren ingebracht door de prominenten en twee extra groepjes over het bereiken van jongeren, en de link tussen niet-stemmen en kansengelijkheid.

Tips voor **communicatie en campagnes**, maar ook de **politieke organisatie** van GroenLinks als partij en beweging beter te richten op niet-stemmers waren vooral gericht op hoe mensen op een persoonlijke manier te bereiken in hun eigen leefomgeving in plaats van in de politieke omgeving. Dus organiseer eens een fractievergadering in een buurthuis of sportclub! Of ga in plaats van een politiek café juist samen zwerfafval opruimen; organiseer huiskamergesprekken of ga naar organisaties toe die activiteiten opzetten in de wijk. En daarmee niet direct, maar pas in tweede instantie, over GroenLinks communiceren. Meer mensen zichtbaar maken in de campagne op inhoudelijke thema's om de partij een 'diverser' gezicht te geven werd ook aangeraden.

Op het gebied van **politieke inhoud** was de eerste aanbeveling dit te richten op onderwerpen die mensen direct aangaan, met name sociaaleconomische thema's. Hier was overlap met de groep die zich boog over de link tussen **kansengelijkheid** en het afhaken van kiezers – ook hun aanbeveling was om acute armoede aan te pakken door echt kijken in te gaan en praktische oplossingen te

bieden. Ook aandacht voor onderwerpen voor specifieke groepen (bijvoorbeeld MBO-ers) kan helpen om vertrouwen terug te winnen. En ook de betrouwbaarheid van politici en politiek kwam hier terug – meer aandacht voor samenwerking (concreet voorbeeld – ook een motie indienen met de VVD als dat een doel dient), eerlijk zeggen als iets ingewikkeld is, en communiceren op social media voorrang geven op sensatiebeluste media.

Ook het groepje dat nadacht over het bereiken van **jongeren** als specifieke groep met veel niet-stemmers boog zich over de rol van media. Als je je richt op jongeren kom je al gauw uit bij social media, maar de Beraadsleden concludeerden dat nuance zoeken daar lastig is. Een aanbeveling was dan ook om ook jongeren vaker live te proberen te bereiken, op plekken waar zij zijn. Een mooi voorbeeld was de MBO-tour van TK-lid Kauthar Bouchallikht. Daarnaast, om naast inhoud ook het politieke proces uit te leggen, wat voor veel jongeren nog nieuw en abstract is. Om jongeren ook een stem en gezicht te geven in de campagne, ze zichtbaar maken. En om eerlijk te zijn over de rol van en reflectie op het leenstelsel, specifiek voor de ‘pechgeneratie’.

Het onder de aandacht brengen van wat er in de **Europese politiek** speelt onder niet-stemmers bleek misschien wel het grootste gat om te overbruggen, omdat de drempels van abstracte, onbekende en politiek op afstand hier nog meer voor gelden dan voor nationale, provinciale of lokale politiek. De kern van de aangevoerde oplossingen was ook hier weer: maak het concreter (wat verandert er voor jou door dit beleid?), maak het persoonlijker (successen claimen mag best wat assertiever), en richt je vooral ook op jongeren (laat hen ook aan het woord).

Afsluiting

Tijdens de afsluiting van deze laatste bijeenkomst van de eerste lichter van het GroenLinks Beraad werd nog even stilgestaan bij de serie van drie bijeenkomsten – twee deelnemers blikten terug op de eerste en tweede bijeenkomst en wat daar bovenkwam. Katinka Eikelenboom en Samir Bashara lichtten toe dat de adviezen vanuit het Beraad waren meegenomen in het vormgeven van het proces rond linkse samenwerking en nadenken over interne partijdemocratie. Jesse Klaver bedankte alle deelnemers voor hun actieve inbreng. Tot slot deelde iedereen zijn/haar overkoepelende gevoel over hun deelname in dit Beraad (zie Wordcloud). We kijken met veel tevredenheid terug op deze eerste serie en zullen ook goed evalueren wat er bij een vervolg anders en beter kan.

